

Etableringen på arbetsmarknaden och fortsatta studier år 2015 – 2016 efter avslutad kommunal vuxenutbildning

Skolverket har sedan år 2015 i årliga rapporter utifrån måttet etableringsstatus följt upp etableringen på arbetsmarknaden och fortsatta studier efter avslutad kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Uppföljningarna har avsett elever som har läst såväl teoretiska som yrkesinriktade kurser på gymnasial nivå. Även i detta PM beaktas olika studieinriktningar, men med ett särskilt fokus på de elever som har läst mot olika typer av yrkesinriktningar. I uppföljningen ingår även elever som har studerat inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi). Uppföljningen avser elever som avslutade sina vuxenstudier år 2014.

Sammanfattning

- Drygt 70 000 elever avslutade sina studier inom den kommunala vuxenutbildningen (exklusive sfi) år 2014. Närmare 40 000 av dessa hade läst enbart någon eller några enstaka kurser. Drygt 19 000 elever hade läst mot en kortare eller längre yrkesinriktning motsvarande de yrkesprogram som finns inom gymnasieskolan.
- Elever som huvudsakligen hade läst teoretiska kurser, läste i högre grad vidare på högskolan medan det var vanligare att ha en etablerad ställning på arbetsmarknaden bland elever som hade läst mot en yrkesinriktning.
- Drygt varannan elev som hade läst mot en yrkesinriktning hade läst en vård- och omsorgsutbildning, vilket gör den till den i särklass vanligaste enskilda yrkesinriktningen.
- Arbetsmarknadsetableringen var generellt sett hög bland de elever som hade läst mot en yrkesinriktning. Totalt 55 procent av de som läst minst ett år mot en yrkesinriktning hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden år 2015, dvs ett år efter avslutade studier. Motsvarande andel bland de med en kortare yrkesutbildning var 43 procent.
- Efter två år hade arbetsmarknadsetableringen befästs ytterligare. Totalt 64 respektive 53 procent av de med en lång och kort yrkesutbildning från komvux hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden år 2016.

- Högst etableringsgrad återfanns bland elever från en vård- och omsorgsutbildning. Ett år efter studierna hade 64 procent av de som läst minst ett år mot vård- och omsorg en etablerad ställning på arbetsmarknaden och motsvarande andel vid tvåårsuppföljningen var 71 procent.
- Under år 2014 avslutade totalt knappt 44 000 elever sina studier i utbildning i svenska för invandrare, varav närmare två tredjedelar hade godkänt i någon kurs och resterande dryga tredjedel hade avslutat studierna utan godkänt på någon kurs.
- Av samtliga elever som avslutade sfi hade totalt 21 procent en etablerad ställning på arbetsmarknaden året närmast efter studierna och ytterligare ca 30 procent hade en svag eller osäker ställning. Totalt 16 procent bedrev fortsatta studier, varav merparten på komvux. Vid en tvåårsuppföljning hade andelen med en etablerad ställning på arbetsmarknaden ökat till 27 procent.
- Andelen med etablerad ställning efter sfi var högst bland dem som inte blivit godkända på någon kurs, men denna elevgrupp var i högre grad arbetskraftsinvandrare. Högst andel som läste vidare återfanns bland dem som blivit godkända på kurs 3D.

Innehållsförteckning

Etableringsstatus.....	4
Beskrivning av populationen	5
Etableringsstatus efter avslutad komvux (exklusive sfi)	10
Yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå	12
Etableringsstatus per yrkesinriktning	14
Branschtillhörighet bland etablerade	17
Utvecklingen av antalet yrkesutbildade elever.....	17
Etableringsstatus över tid.....	19
Utbildning i svenska för invandrare (sfi).....	21
Etableringsstatus efter avslutad utbildning i sfi.....	21
Sysselsättning och studier	23
Bilaga 1	25
Bilaga 2.....	26

Etableringsstatus

I uppföljningen har vi använt oss av måttet *etableringsstatus*. Detta mått används även i Skolverkets uppföljningar av gymnasieungdomars sysselsättning året efter avslutade gymnasiestudier.¹ Grunden för etableringsmåttet finns i SCB:s LISA-databas som innehåller individbaserad information från flera olika datakällor. Klassificeringen bygger på information om en individs sysselsättning och arbetsinkomst, men hänsyn tas även till eventuella arbetslöshetsperioder. Etableringsstatus består av följande sex kategorier:

- 1) Etablerad ställning på arbetsmarknaden
- 2) Osäker ställning på arbetsmarknaden
- 3) Svag ställning på arbetsmarknaden
- 4) Studerar på högskola eller universitet
- 5) Bedriver övriga studier med CSN-stöd, t.ex. inom komvux², folkhögskola, yrkeshögskola eller i utlandet
- 6) Varken arbetar eller studerar (individen förekommer varken med uppgift om arbetsinkomst eller är klassificerade som studerande)

Måttet etableringsstatus har även använts i uppföljningar av examinerade från yrkeshögskolan och universitet/högskola, men då med andra (högre) inkomstgränser. I uppföljningen av etablering efter komvux använder vi samma inkomstgränser som vid uppföljningen av ungdomar från gymnasieskolan eftersom båda skolformerna ger likvärdiga yrkesmässiga kvalifikationer. En mer utförlig redogörelse av vad som ingår i måttet etableringsstatus och hur det har beräknats finns i Bilaga 1.

Även för elever som har läst kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare redovisas etableringsstatus, men med en mer detaljerad redovisning av övergången till andra studier.

¹ Skolverket 2018-11-22. *Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2016 efter anslutad gymnasieskola.*

² Detta är den allmänna definitionen av måttet etableringsstatus. I denna uppföljning är populationen avgränsad så att komvuxstudier *inte* ingår under den tidsperiod som måttet avser.

De senast tillgängliga uppgifterna om etableringsstatus avser år 2016.

Beskrivning av populationen

Det är inte alls givet, på samma sätt som inom gymnasieskolan, hur en population avgångselever inom kommunal vuxenutbildning ska avgränsas. Visserligen läser man inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samma kurser som i gymnasieskolan, men undervisningen är annorlunda organiserad.

Inom vuxenutbildningen finns det, till skillnad från gymnasieskolan med sina terminsstarter, inget givet start- och slutdatum för en viss utbildning. Kurser, och därmed en utbildning, påbörjas och avslutas kontinuerligt under året. Om vi t.ex. studerar avgångselever i komvux ett visst år, skiljer det i praktiken nästan ett år mellan dem som avslutade sina studier i januari respektive december månad.

Det är också svårare i vuxenutbildningen än i gymnasieskolan att veta när en utbildning är avslutad för en enskild individ. Syftet med studierna kan vara allt från att läsa en enstaka kurs för att skaffa sig behörighet till fortsatta studier, till att läsa in motsvarande en hel gymnasieutbildning. För vissa elever kan det också handla om att få kunskaper som har förvärvats på annat sätt, t ex genom arbete, validerade. Denna typ av information finns det dock inga uppgifter om i statistiken.³

Samtidigt är det viktigt att en elev verkligen har avslutat sina studier då man t.ex. vill följa upp arbetsmarknadsutbildningen. Vi låter det därför gå en tillräckligt lång tid utan vidare studier inom vuxenutbildningen för att så gott det går säkerställa att studierna verkligen har avslutats. Här måste vi göra en avvägning mellan att å ena sidan få så aktuella uppgifter som möjligt över antalet ”avgångselever” inom vuxenutbildningen och å andra sidan en önskan att enbart följa upp elever som verkligen har avslutat studierna.

Vi har i uppföljningen avgränsat populationen till elever som avslutade sina studier inom den kommunala vuxenutbildningen (sfi inkluderat) under år 2014.⁴ Populationen ”avgångselever år 2014” definieras som de elever som studerade inom vuxenutbildningen under 2014 och som sedan inte förekommer som registrerade på någon ytterligare kurs under den närmast följande tvåårsperioden, dvs. år 2015 och 2016.

Även då det gäller att klassificera eleverna i olika studieinriktningar finns det vissa svårigheter som skiljer vuxenutbildningen från gymnasieskolan. Komvux på gymnasial nivå är exempelvis inte organiserad i olika program som i gymnasieskolan, utan utbildningen bedrivs kursvis. Även om eleven har för avsikt

³ I förordning (2011:1108) om vuxenutbildning fastslås att det för varje elev ska upprättas en studieplan som ska vara utgångspunkten för studierna, men uppgifter om elevens studieplan rapporteras inte in av huvudmännen.

⁴ Från och med 1 juli 2016 ingår svenska för invandrare, sfi, i komvux. Tidigare var sfi en egen skolform.

att läsa in en hel utbildning, t.ex. motsvarande vård- och omsorgsprogrammet på gymnasieskolan, söker eleven och blir antagen till en kurs i taget. Huvudmännen rapporterar också statistiken per kurs och anger inte om en viss kurs är tänkt att ingå som en del i en mer omfattande utbildning. Utifrån lästa kurser kan vi dock i efterhand klassificera eleverna enligt olika studieinriktningar genom att summera ihop antalet lästa poäng på sådana kurskombinationer som motsvarar innehållet i en viss yrkesinriktning.⁵

I uppföljningen har vi beaktat elevernas kurshistorik under perioden 2012–2014, dvs. för som längst tre års studietid. Grupperingen har gjorts utifrån dels omfattning, dels karaktär på studierna, dvs. om eleverna företrädesvis har läst teoretiska kurser, yrkeskurser eller en sådan specifik kombination av yrkeskurser som ger en yrkesinriktad utbildning liknande de yrkesprogram som ges i gymnasieskolan. För elever som har läst inom den kommunala vuxenutbildningen (exklusive sfi) har vi skapat följande sex elevkategorier:

- 1.) studerat mindre än 400 verksamhetspoäng
- 2.) studerat minst 400 verksamhetspoäng inom huvudsakligen teoretiska ämnen
- 3.) studerat minst 400 verksamhetspoäng inom huvudsakligen yrkesämnen (eleven har läst yrkeskurser men inte i en sådan kombination som motsvarar en yrkesinriktning)
- 4.) studerat minst 400 verksamhetspoäng, blandat teoretiska och yrkeskurser

Mot en yrkesinriktning:

- 5.) ”kort” yrkesinriktad utbildning, (400–799 verksamhetspoäng yrkeskurser i en sådan kombination som motsvarar innehållet på yrkesprogrammen i gymnasieskolan)
- 6.) ”lång” yrkesinriktad utbildning, (minst 800 verksamhetspoäng yrkeskurser i en sådan kombination som motsvarar innehållet på yrkesprogrammen i gymnasieskolan)

I Tabell 1 redovisas antalet elever som slutfört studierna i dessa sex kategorier och sammansättningen på respektive inriktning med avseende på kön, ålder och svensk eller utländsk bakgrund.

Drygt 70 000 elever avslutade komvux (exklusive sfi) år 2014 och merparten (56 procent) av dessa hade läst mindre än 400 verksamhetspoäng, vilket motsvarar

⁵ Även om komvux formellt är kursbaserad har många utbildningsanordnare tidigare i praktiken skapat egna kombinationer av kurser som benämnts som ”kurspaket” eller liknande. Efter samråd med bland annat branschorganisationer har Skolverket nyligen tagit fram förslag på ett antal nationella yrkespaket som ska matcha de kompetenskrav som arbetsmarknaden ställer för att kunna anställa.

mindre än ett halvårs heltidsstudier. En relativt stor andel av eleverna hade läst mot en yrkesinriktning. Totalt 10 procent hade läst en kortare yrkesinriktning (400–799 poäng), och 18 procent hade läst en längre yrkesinriktning (minst 800 poäng). Elva procent hade läst minst 400 poäng huvudsakligen teoretiska kurser, 3 procent hade läst minst 400 poäng yrkeskurser men utan mot en viss inriktning, och ytterligare 3 procent hade läst minst 400 poäng på kurser av blandad karaktär.

Kvinnor utgör en majoritet av avgångseleverna inom den kommunala vuxenutbildningens samtliga inriktningar, i synnerhet bland dem som har läst mot en längre yrkesinriktning. I Tabell 1 framgår vidare att elever som har läst mot en yrkesinriktning är äldre än på andra inriktningar samt att andelen utlandsfödda utgör en större andel bland dem som huvudsakligen har läst mot en yrkesinriktning samt minst ett halvårs studier teoretiska kurser.

Tabell 1. Studieriktning bland elever som har avslutat sina studier inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå 2014.

Inriktning	Antal	Andel (%) av samtliga	Kvinnor (%)	Män (%)	< 30 år (%)	30 år + (%)	Född Sverige (%)	Född utomlands (%)
Samtliga	70 756	100	63	37	59	41	70	30
Mindre än 400 poäng	39 647	56	61	39	63	37	73	27
Huvudsak teoretiska kurser, minst 400 p	7 595	11	59	41	64	36	62	38
Huvudsak yrkeskurser, Minst 400 p	1 649	2	56	44	55	45	69	31
Lika mkt yrkes som teori, minst 400 p	2 419	3	68	32	61	39	70	30
Yrkesinriktning 400 - 799 p	6 933	10	61	39	49	51	67	33
Yrkesinriktning minst 800 p	12 513	18	71	29	47	53	65	35

I uppföljningen av kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare har vi delat in eleverna efter studieresultat. Vi har valt att redovisa följande tre grupper:

- 1) Avslutat kurs 3D med godkänt resultat
- 2) Avslutat en lägre kurs (1A–3C) med godkänt resultat
- 3) Ej avslutat någon kurs med godkänt resultat

I Tabell 2 redovisas antal och andel elever i sfi för de olika kategorierna samt fördelningen utifrån kön, ålder och tidigare utbildningsbakgrund. Totalt cirka 43 800 elever avslutade sina studier i sfi år 2014 och som framgår av tabellen är de tre ovan nämnda grupperna relativt jämnstora, med cirka en tredjedel elever i vardera grupp. Kvinnor är i majoritet bland dem som har avslutat sina kurser med godkänt resultat medan män dominerar bland dem som inte har avslutat någon kurs med godkänt resultat. Vad gäller ålder och tidigare utbildning är det fler yngre bland dem som har avslutat kurs 3D med godkänt resultat och det är också betydligt vanligare med en längre tidigare utbildning i denna kategori.

Tabell 2. Studieriktning bland elever som har avslutat sina studier inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) 2014.

Inriktning	Antal	Andel (%) av samtliga	Kvinnor (%)	Män (%)	< 30 år (%)	30 år + (%)	Högst 9 års tidigare utbildning* (%)	10 år eller längre tidigare utbildning* (%)
Samtliga	43804	100	54	46	35	65	29	68
Avslutat kurs 3D med godkänt resultat	13513	31	61	39	42	58	16	81
Avslutat en lägre kurs med godkänt resultat	14406	33	56	44	33	68	37	61
Ej avslutat någon kurs med godkänt resultat	15885	36	45	55	31	69	32	64

*Andelen summerar inte till 100% eftersom uppgifter saknas för ca 3 procent av gruppen.

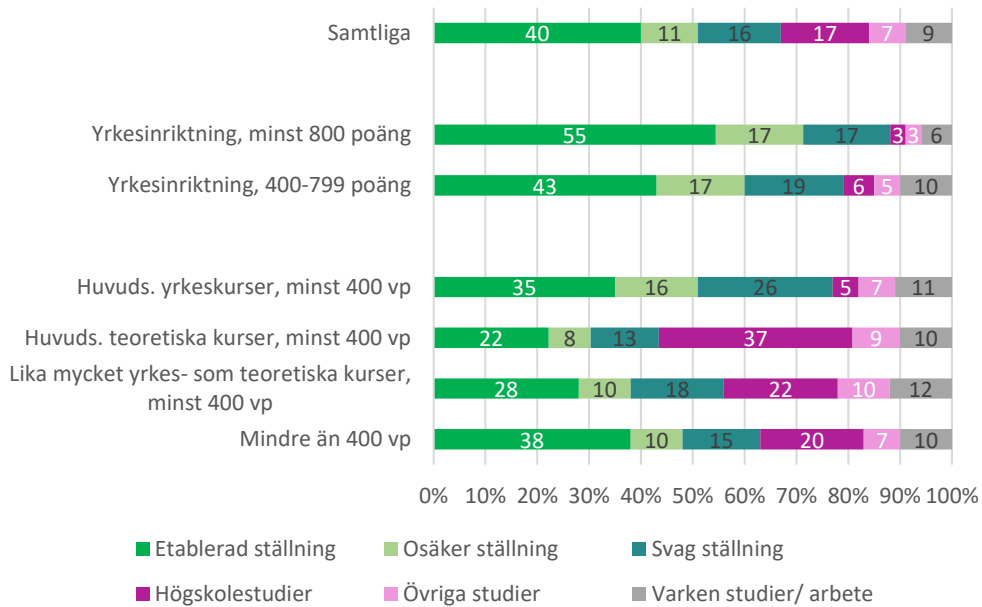
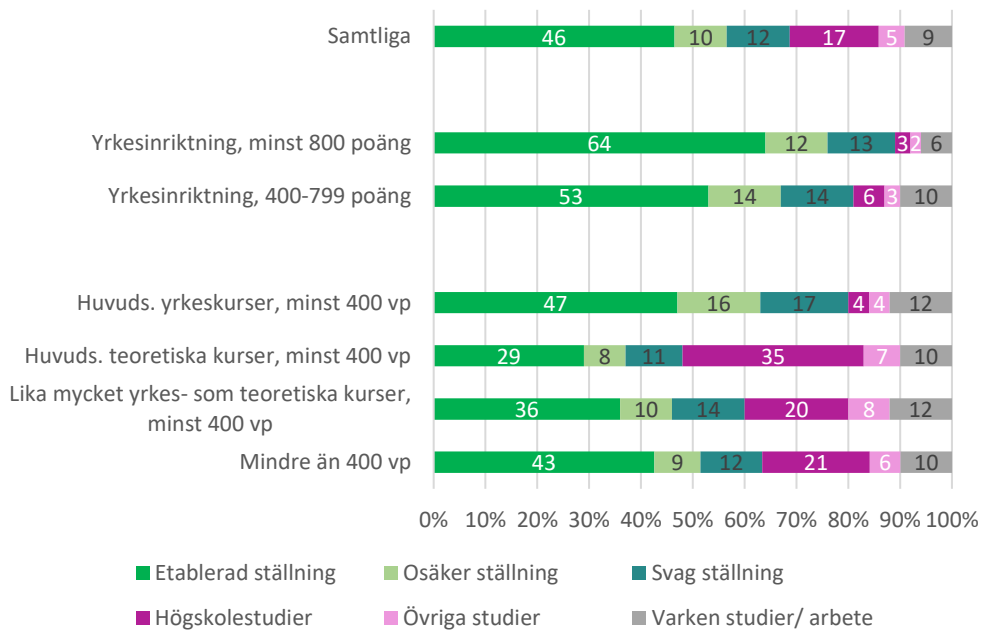
Etableringsstatus efter avslutad komvux (exklusive sfi)

Av samtliga som hade avslutat sina studier inom den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå år 2014 hade 40 procent en etablerad ställning på arbetsmarknaden året efter, d.v.s. år 2015 (se Diagram 1). Därutöver hade 11 procent en svag ställning och ytterligare 16 procent hade en osäker ställning på arbetsmarknaden. Totalt 17 procent studerade på högskola, 7 procent bedrev andra typer av studier (ej komvux) och totalt 9 procent klassificerades som att de varken arbetade eller studerade.

Som framgår av Diagram 1 finns det emellertid stora skillnader mellan de olika inriktningarna. Som förväntat är arbetsmarknads-etableringen högst bland elever som har läst mot en yrkesinriktning. Drygt hälften av de elever som läst mot en längre yrkesinriktning hade en etablerad ställning året efter avslutade studier och för gruppen som läst mot en kortare yrkesinriktning gällde detta fyra av tio elever.

Lägst etablering hade den elevgrupp som hade läst minst 400 verksamhetspoäng bestående av företrädesvis teoretiska studier. De läste dock i betydligt högre grad än övriga elevkategorier vidare på högskola året efter studierna i komvux.

Som visas i Diagram 2 står sig mönstret mellan de olika studieinriktningarna även då man ser till situationen två år efter avslutade studier inom komvux (år 2016). Etableringen på arbetsmarknaden har dock över lag ökat. I gruppen som läst mot en längre yrkesinriktning (motsvarande minst ett års heltidsstudier) hade nu närmare två tredjedelar en etablerad ställning på arbetsmarknaden medan detta gällde drygt hälften av de som läst mot en kortare yrkesinriktning.

Diagram 1. Andel (procent) med olika etableringsstatus år 2015 för elevkategorier som avslutade komvux 2014.**Diagram 2. Andel (procent) med olika etableringsstatus år 2016 för olika elevkategorier som avslutade komvux 2014.**

Yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå

Som redan nämnts i detta PM väljs inte program inom vuxenutbildningen, utan antagning sker på enstaka kurser utifrån den individuella studieplanen. Kursernas omfattning anges med verksamhetspoäng (vp) som varierar i intervallet 50 till 200 poäng. En veckas heltidsstudier motsvaras av 20 verksamhetspoäng och en årsstudieplats motsvaras av 800 verksamhetspoäng.

Även om program inte väljs i någon formell mening inom komvux på gymnasial nivå, läser många elever i praktiken en sådan kombination av kurser att det till stora delar motsvarar innehållet i t.ex. ett visst nationellt yrkesprogram. I uppföljningen har vi klassificerat eleverna enligt vad som motsvarar de nationella yrkesprogram som ges inom gymnasieskolan, dvs. totalt 12 yrkesinriktningar.⁶

För varje elev har antalet verksamhetspoäng på yrkeskurser som tillhör en viss inriktning under åren 2012–2014 summerats. Eleven har därefter förts till den yrkesinriktning med flest antal genomförda poäng.⁷ I resultatredovisningen görs för varje yrkesinriktning även en gruppering utifrån studieomfattning; en grupp med motsvarande ett halvt till högst ett års heltidsstudier (400–799 vp) samt en grupp med motsvarande minst ett års heltidsstudier (800 vp eller mer).

Totalt knappt 19 500 elever avslutade en yrkesinriktning inom vuxenutbildningen år 2014. En majoritet av dessa (64 procent) hade läst yrkeskurser motsvarande minst ett års heltidsstudier (se Tabell 5 i Bilaga 2). Den i särklass vanligaste inriktningen inom komvux på gymnasial nivå är en vård- och omsorgsutbildning. Drygt 10 000 elever, eller drygt varannan elev av dem som läst mot en yrkesinriktning, hade läst mot en vård- och omsorgsutbildning (se Diagram 3).

Elevantalet på övriga yrkesinriktningar var betydligt lägre och ingen av dessa hade ett elevantal högre än 1 600 elever. De minsta inriktningarna, sett till elevantal, utgjordes av Naturbruk och Hotell och turism som lästs av endast 179 respektive 36 elever.

Det föreligger vissa skillnader mellan de olika inriktningarna vad gäller kön, ålder, svensk eller utländsk bakgrund och utbildningsbakgrund. Kvinnor dominerar starkt på inriktningarna Vård och omsorg, Barn och fritid, Restaurang och livsmedel, Handel och administration, Hantverk, samt på Hotell och turism. På inriktningarna Fordon och transport, Bygg och anläggning, El och energi, Industriteknik samt VVS och fastighet är det i stället männen som är i klar

⁶ De 12 yrkesinriktningarna är Barn och fritid (BF), Bygg och anläggning (BA), El och energi (EE), Fordon och transport (FT), Handel och administration (HA), Hantverk (HV), Hotell och turism (HT), Industriteknik (IN), Naturbruk (NB), Restaurang och livsmedel (RL), VVS och fastighet (VF) samt Vård och omsorg (VO).

⁷ För att klassificera eleven till en viss yrkesinriktning har vi enbart tagit hänsyn till antalet lästa poäng på de yrkesinriktade kurser som ingår i de olika yrkes gymnasieprogrammen. Teoretiska kurser har inte räknats, vilket gör att det totala poängantalet som eleven har läst inom ramen för sin utbildning i komvux kan vara högre än de poänggränser som definierar en ”kort” respektive ”lång” yrkesinriktning.

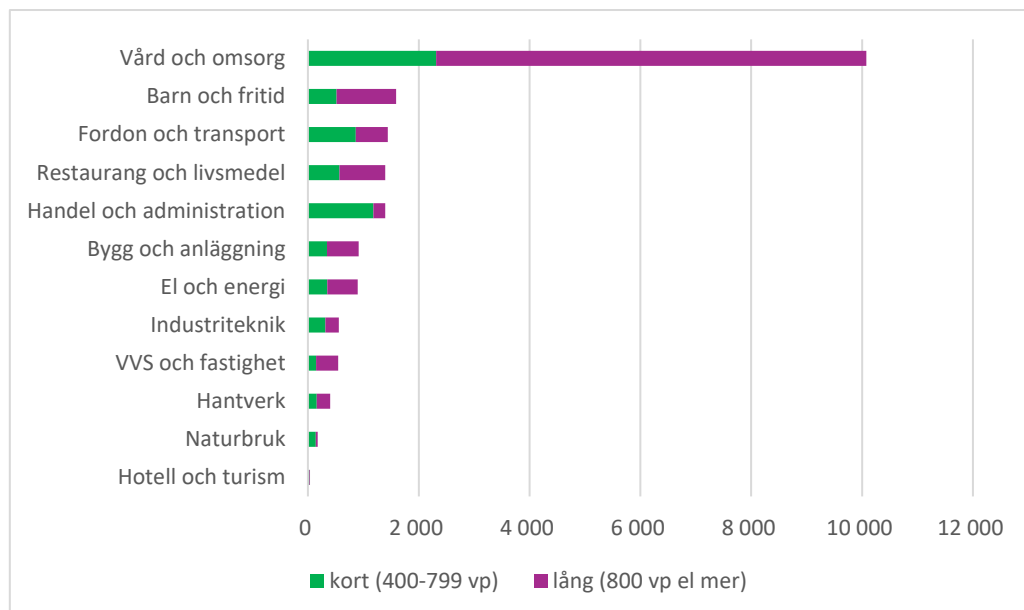
majoritet. På samtliga ovan nämnda inriktningar utgör det dominerande könet 70 procent eller mer av den totala elevgruppen, ofta betydligt högre.

Medelåldern är något lägre på inriktningarna Bygg och anläggning, El och energi, Industriteknik samt Hotell och turism (strax under 30 år) än på övriga inriktningar (mellan 30–34 år).

Andelen utlandsfödda elever är högst på de antalsmässigt fyra största inriktningarna Vård och omsorg, Barn och fritid, Fordon och transport samt Restaurang och livsmedel där andelen varierar mellan 33 och 50 procent. Lägst andel utlandsfödda (ca 20 procent) återfinns på inriktningarna Bygg och anläggning, El och energi samt Naturbruk.

Vad gäller tidigare utbildningsnivå uppgår andelen med högst grundskola till 29 procent av samtliga som läst mot en yrkesinriktning. Andelen med högst grundskola är högst bland de elever som har läst motsvarande minst ett års heltidsstudier inom Bygg och anläggning (38 procent), Handel och administration (38 procent), Fordon och transport (36 procent) samt Industriteknik (36 procent).

Diagram 3. Antalet avgångselever i komvux 2014 som har läst mot en yrkesinriktning.

Etableringsstatus per yrkesinriktning

I detta avsnitt redovisas en uppföljning av etableringen på arbetsmarknaden för de elever som har läst mot de yrkesinriktningar inom komvux vars innehåll till stora delar motsvarar yrkesprogrammen inom gymnasieskolan. Då redovisningen anger procentuella andelar med olika grad av etablering enligt måttet etableringsstatus ingår inte inriktningar med ett litet elevantal, dvs. med alltför små basal som underlag för procentberäkningarna.

I Diagram 4 visas i vilken utsträckning elever som har läst mot olika typer av yrkesinriktningar är etablerade på arbetsmarknaden eller har gått vidare till andra studier enligt måttet etableringsstatus år 2015, dvs. ett år efter avslutade studier.

Statistiken visar att elever som läser mot en yrkesinriktning inom den kommunala vuxenutbildningen i stor utsträckning blir etablerade på arbetsmarknaden efter avslutade studier. Av samtliga elever som har läst motsvarande minst ett år mot en yrkesinriktning hade drygt varannan en etablerad ställning på arbetsmarknaden året närmast efter studierna. Bland elever som läst en kortare variant, mellan ett halvt till ett års studier, hade drygt 4 av 10 en etablerad ställning på arbetsmarknaden.

Ser man till arbetsmarknadsanknytningen i vidare bemärkelse och även inkluderar de som har en osäker eller svag ställning på arbetsmarknaden har 9 av 10 elever från den längre varianten av yrkesutbildning, och 8 av 10 från den kortare varianten, någon form av anknytning till arbetsmarknaden året efter avslutade studier. Det som framför allt skiljer mellan en längre och kortare yrkesutbildning är att elever som läst en kortare variant i lägre utsträckning har en etablerad ställning. Andelarna med en osäker eller svag ställning var dock i stort sett desamma. Korttidsutbildade elever läste också dubbelt så ofta vidare.

Ser man till enskilda yrkesinriktningar framkommer att andelen med en etablerad ställning på arbetsmarknaden är högst bland elever som har läst mot inriktningen vård och omsorg. Totalt 64 procent av de som läst minst ett år mot denna inriktning hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden året efter studierna. För elever från den kortare varianten gällde detta 53 procent. Inkluderas de med osäker och svag ställning uppgår arbetsmarknadsetableringen till ca 90 och 80 procent bland de med en lång respektive en kort vård- och omsorgsutbildning.

För flera inriktningar syns en arbetsmarknadsetablering i vid bemärkelse på ungefär samma nivå som för vård- och omsorgsinriktningen, alltså att ca. 80–90 procent av eleverna har etablerad, osäker eller svag ställning på arbetsmarknaden. Det gäller t.ex. för Fordon och transport, Bygg och anläggning, VVS och fastighet samt även de som har läst minst ett år mot El och energi, Industriteknik, Barn och fritid samt Restaurang och livsmedel. Dock är andelen med en osäker eller svag ställning på arbetsmarknaden högre bland dessa. Elever som läst mot inriktningen Handel och administration var etablerade i något lägre utsträckning, men läste istället i något högre grad vidare efter studierna jämfört med övriga elever. Efter två år har andelen med etablerad ställning ökat och andelen med osäker och svag ställning minskat, vilket gäller för samtliga inriktningar (se Diagram 5).

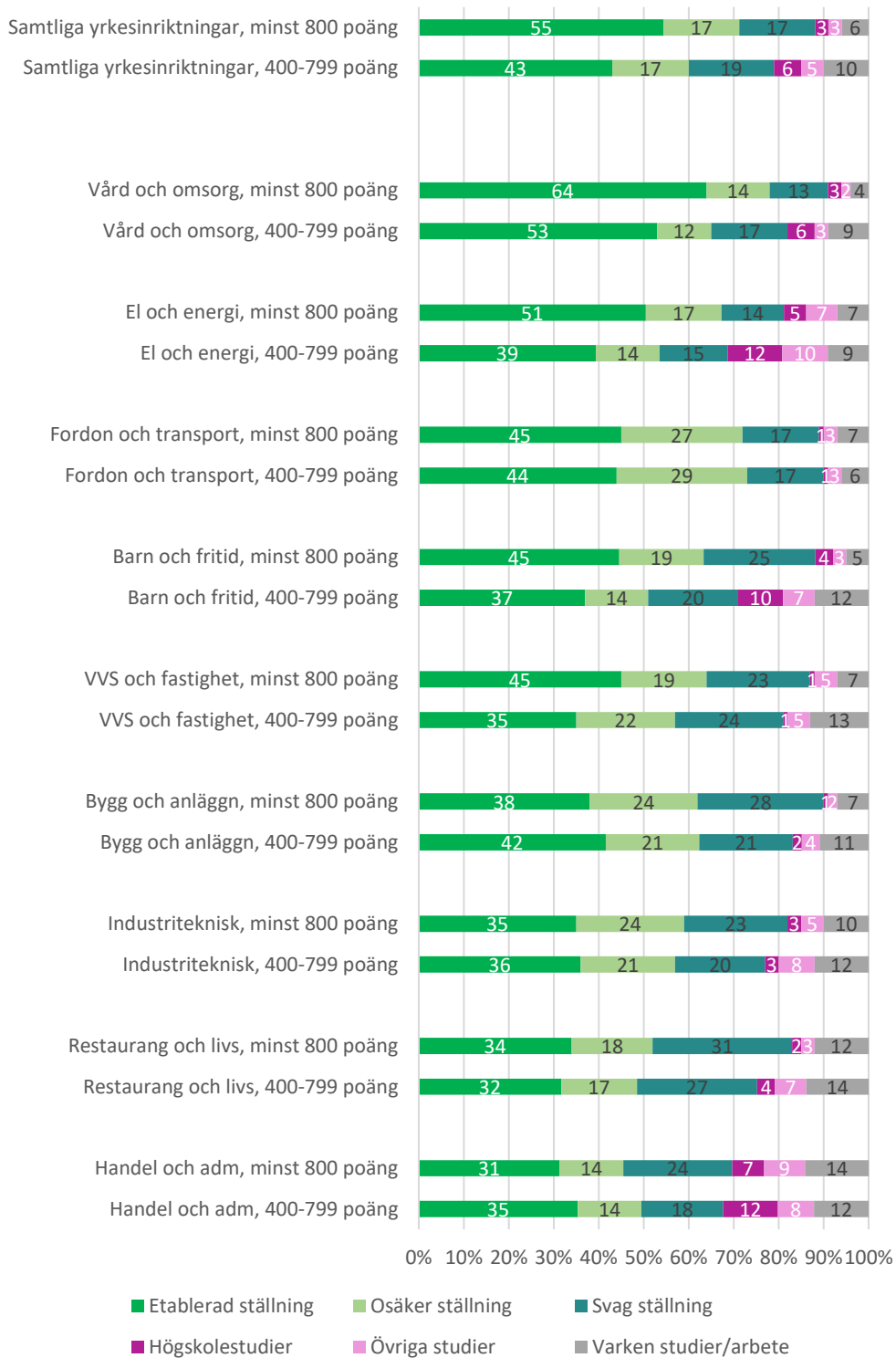
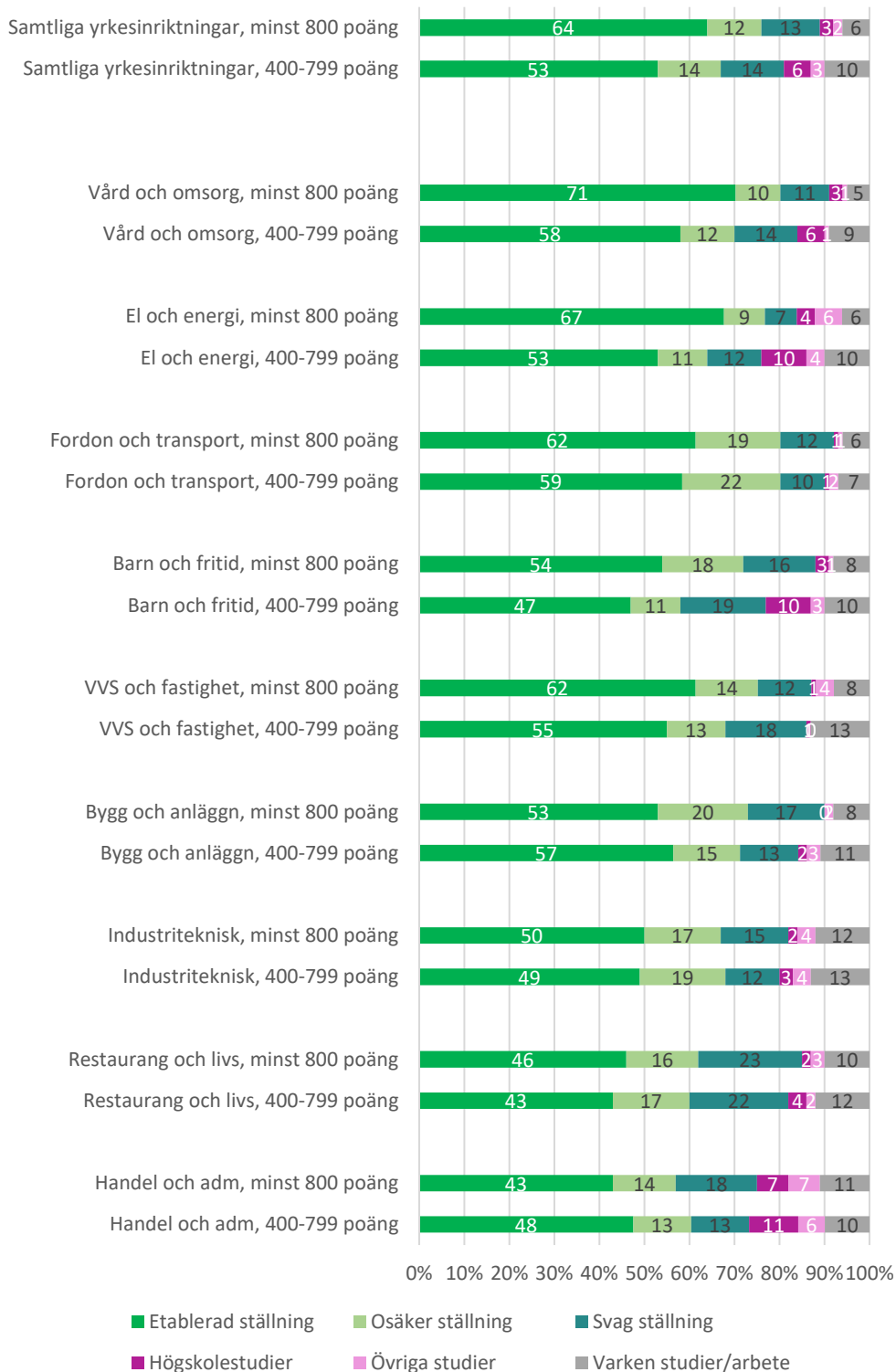
Diagram 4. Andel (procent) med olika etableringsstatus år 2015 bland elever som år 2014 avslutade komvux och som läst mot en yrkesinriktning.

Diagram 5. Andel (procent) med olika etableringsstatus år 2016 bland elever som år 2014 avslutade komvux och som läst mot en yrkesinriktning.

Branschtillhörighet bland etablerade

Det kan vara intressant att se huruvida yrkesstudierna i komvux också leder till arbeten inom de branscher som motsvarar inriktningen på studierna. En uppföljning av arbetsplatsens näringsgren (bransch) har därför gjorts för de personer som året närmast efter vuxenstudierna hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden. Basen för procentberäkningarna utgörs av samtliga personer som klassificerats med en etablerad ställning året efter studierna, oavsett om man läst en längre eller kortare variant av vald yrkesinriktning.

För den enskilt största yrkesinriktningen, Vård och omsorg, framkommer en hög överensstämmelse mellan utbildning och senare arbete. Av de vård- och omsorgsutbildade eleverna arbetade cirka 90 procent med en etablerad ställning inom näringsgrenen vård och omsorg. Även elever som läst mot Barn och fritid arbetar i hög grad inom en bransch som motsvarar studierna då ca. 70 procent med en etablerad ställning arbetade inom näringsgrenen utbildning.

Elever som läst mot inriktningarna El och energi, VVS och fastighet samt Bygg och anläggning arbetade i hög grad inom området byggverksamhet (mellan 40–60 procent) Ungefär varannan elev som läst mot Industriteknik eller Fordon och transport arbetade inom områdena tillverkning och utvinning respektive transport och magasinering.

För vissa inriktningar är eleverna spridda på ett flertal olika branscher efter studierna. Det gäller t ex Handel och administration där ca. 20 procent arbetade inom området handel men där det också var relativt vanligt att arbeta inom vård- och omsorgsområdet. Överhuvudtaget är det relativt vanligt förekommande med ett arbete inom vård- och omsorgsområdet även bland personer som har sin huvudsakliga studieinriktning inom ett annat område.

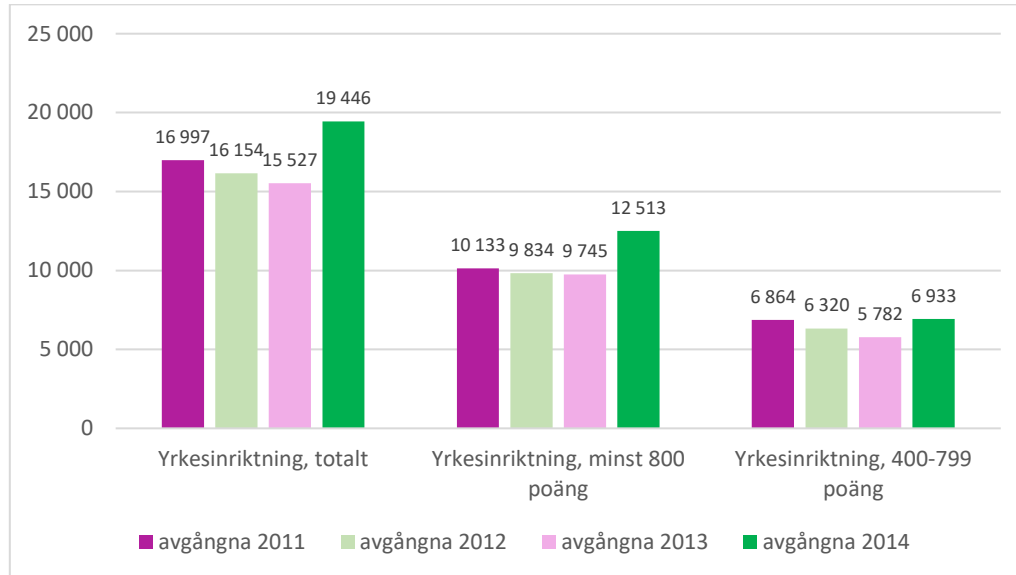
Utvecklingen av antalet yrkesutbildade elever

Skolverket har sedan 2015 årligen tagit fram uppgifter om antalet elever som har läst mot en yrkesinriktning inom komvux liknande de yrkesprogram som ges inom gymnasieskolan. Det innebär att vi i detta PM kan redovisa antalet avgångselever för en fyraårsperiod som sträcker sig från 2011–2014.⁸

Som framgår av Diagram 6 minskade det totala antalet elever som läst mot en yrkesinriktning något mellan år 2011 och 2013 för att under år 2014 kraftigt vända upp. År 2011 uppgick antalet avgångselever till knappt 17 000, år 2013 till cirka 15 500 och år 2014 till 19 500 elever. Uppgången under år 2014 gällde både korta och långa utbildningar, men var större för långa yrkesinriktningar.

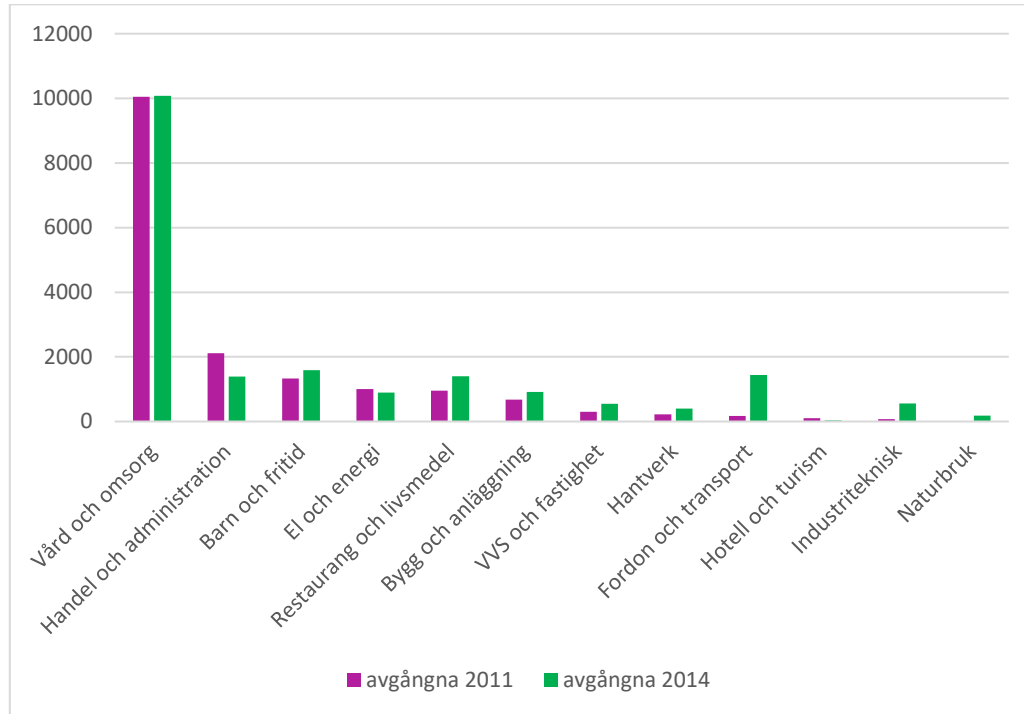
⁸ Att 2014 är det senaste året vi har siffror för beror på att det dels finns en eftersläpning på cirka två år vad gäller etableringsmättet så att senast tillgängliga data avser år 2016, dels på att det behövs en period på två år då eleven inte ska ha läst inom vuxenutbildningen för att betraktas som att ha avslutat studierna.

Diagram 6. Antalet avgångna elever från en mer sammanhängande yrkesinriktning i komvux år 2011–2014.

I Diagram 7 visas antalet avgångselever från de olika yrkesinriktningarna år 2011 respektive år 2014. Antalet elever som har läst en vård- och omsorgsutbildning har inte förändrats nämnvärt under perioden, utan det är bland de övriga yrkesinriktningarna som förskjutningar i elevantalet har skett. Tre inriktningar har ett minskande elevantal: Handel och administration (-34 procent), El och energi (-10 procent) samt Hotell och turism (-64 procent). För övriga inriktningar ser vi istället ett ökat antal avgångselever, särskilt för inriktningarna Fordon och transport och Industriteknik. Antalet som har läst mot Fordon och transport har gått från 176 till 1 442 elever, och mot Industriteknik från 75 till 560 elever.

Diagram 7. Antalet avgångselever år 2011 och 2014 från olika typer av yrkesinriktningar i den kommunal vuxenutbildningen.

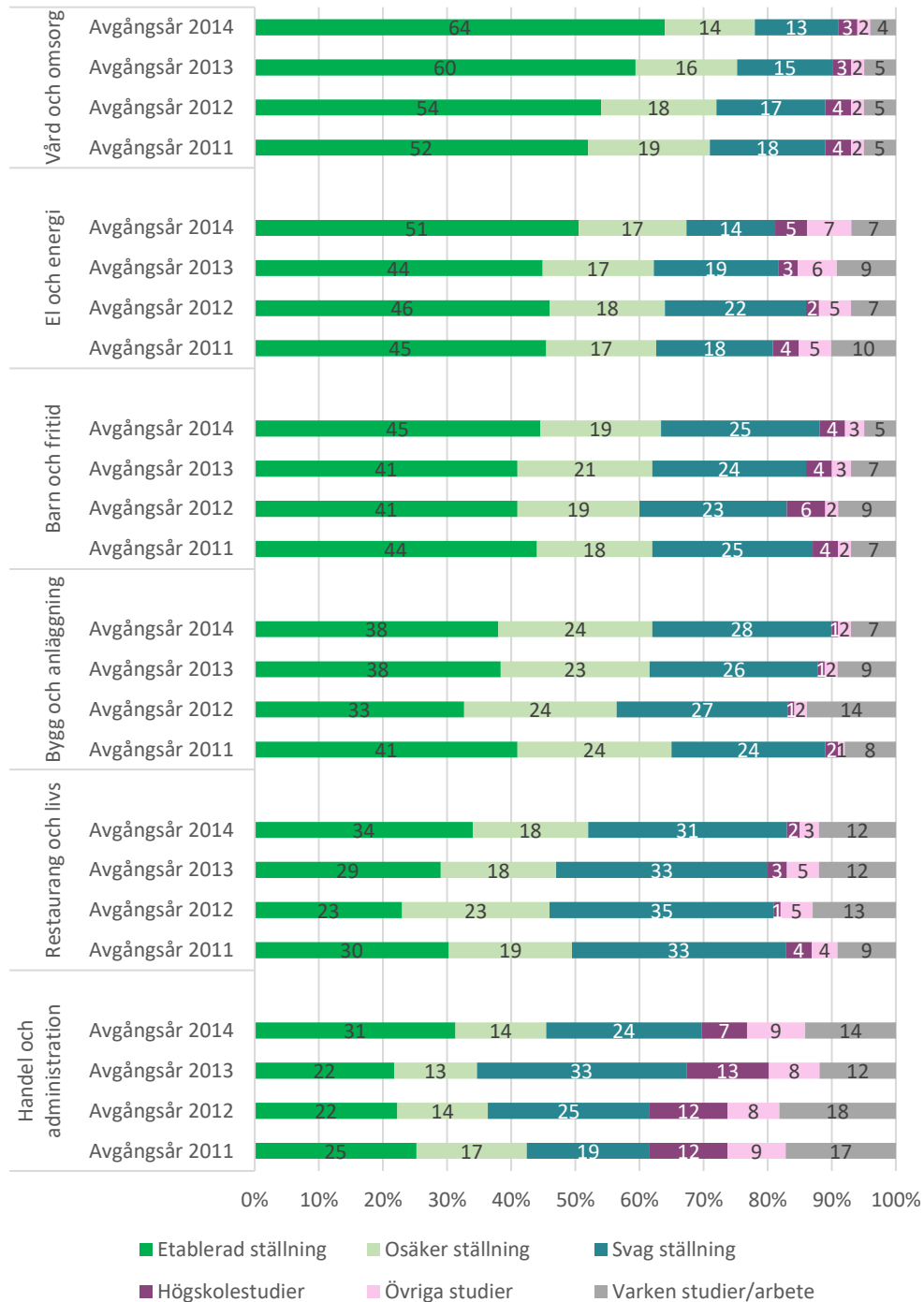

Etableringsstatus över tid

Det finns många faktorer som kan påverka möjligheten att bli etablerad på arbetsmarknaden efter genomgångna yrkesinriktade studier inom komvux. Bland annat kan rådande konjunkturläge ha betydelse. I Diagram 8 redovisas etableringen för elever som avslutade sina yrkesinriktade studier under åren 2011–2014. I redovisningen ingår enbart de inriktningar som haft ett tillräckligt elevantal under samtliga fyra år.

Med undantag för inriktningen Bygg och anläggning var det över lag fler som hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden bland de som avslutade studierna år 2014 jämfört med 2011. Den största skillnaden syns bland de som har läst mot en vård- och omsorgsutbildning där 52 procent av de som avslutade studierna 2011 hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden året efter studierna. Fyra år senare hade denna andel ökat till 64 procent.

Diagram 8. Andel (procent) med olika etableringsstatus året efter avslutade studier i komvux bland elever som läst mot en längre yrkesinriktning (minst 800 vp).

Utbildning i svenska för invandrare (sfi)

Under år 2014 var totalt 124 750 elever registrerade inom kommunal utbildning i svenska för invandrare (sfi), och av dessa var det 43 800 elever som avslutade sina studier under året. Att avsluta sina studier innebär här, på samma sätt som i avsnittet om övriga komvux, att eleven inte återkommit till utbildningen under år 2015 eller 2016. Elever som flyttade från Sverige under 2015 eller 2016 ingår inte heller i uppföljningen.

Etableringsstatus efter avslutad utbildning i sfi

Etableringsmättet som används genomgående i denna uppföljning grupperar eleverna efter olika grad av anknytning till arbetsmarknaden, som studerande eller varken arbetande eller studerande. För att en elev ska räknas som studerande på annan utbildning än högskola krävs att eleven uppbär studiemedel.⁹ En viss underskattning av andelen studerande bland elever som avslutat sfi är väntad då det kan vara fortsatt möjligt att få etableringsersättning för studier på exempelvis komvux på grundläggande nivå. Dessa elever kan inte söka medel från CSN och kommer därför inte klassificeras som studerande. Andelen som varken arbetar eller studerar blir som en konsekvens överskattad.¹⁰ Som ett komplement till måttet etableringsstatus redovisas också inom vilken typ av vidare utbildning elevgruppen registrerat sig på.

I Diagram 9 redovisas etableringen på arbetsmarknaden ett år efter avslutad utbildning uppdelat på studieresultat. Diagrammet visar att elever som under sin studietid inte var godkända i någon kurs, i högre utsträckning är etablerade på arbetsmarknaden efter avslutade studier i sfi. De som inte blir godkända i någon kurs är dock i högre grad arbetskraftsinvandrare och studerande, vilket innebär att många med stor sannolikhet redan har ett arbete då de kommer till Sverige.¹¹ För elever som blivit godkända i 3D är det betydligt mer vanligt att klassificeras som studerande än i de andra elevgrupperna. Totalt 32 procent av dessa klassificerades

⁹ För att en elev ska klassificeras som studerande i exempelvis komvux eller folkhögskola krävs att denne har mottagit minst 2 000 kr i studiemedel under året.

¹⁰ Andelen som varken arbetar eller studerar kan även överskattas till följd av s.k. övertäckning, dvs. att det i uppföljningen ingår personer som har flyttat från Sverige, men som ändå kvarstår som folkbokförda i Registret över totalbefolkningen (RTB). Enligt modellskattningar som gjorts av SCB för år 2015 kan det röra sig om närmare 70 000 personer. Personer som kvarstår som folkbokförda i Sverige, men som inte återfinns i några övriga register blir klassificerade som att ”varken arbeta eller studera” enligt måttet etableringsstatus, vilket kan innebära en överskattning av denna andel. Exakt hur stort detta problem är i denna uppföljning är svårt att uppskatta, men man bör vara medveten om att andelen som varken arbetar eller studerar *kan* vara överskattad i denna uppföljning av före detta elever i sfi.

¹¹ I gruppen som inte blev godkända på någon kurs uppgick andelen med arbete eller studier som grund för bosättning till 27 procent jämfört med 16-17 procent bland dem som blev godkända i sina kurser i sfi.

som studerande året närmast efter studierna i svenska för invandrare. Bland övriga elever var detta hälften så vanligt.

En relativt stor andel av de före detta eleverna på sfi klassificeras enligt måttet etableringsstatus som att varken arbeta eller studera året närmast efter avslutade studier. Detta gällde närmare en tredjedel av samtliga före detta sfi-elever. Andelen som varken arbetade eller studerade var högst (40 procent) bland elever som ej blivit godkända på någon kurs, och lägst bland elever som fullföljt kursen 3D med godkänt resultat (21 procent).

Vi har också tagit fram uppgifter över etableringsstatus år 2016, dvs. två år efter avslutade studier i sfi. Som framgår av Diagram 10 är fler nu etablerade på arbetsmarknaden, medan andelen som studerar har minskat. Framför allt gäller det elever som blivit godkända i kurs 3D.

Diagram 9. Andel (procent) med olika etableringsstatus år 2015 för olika elevgrupper som avslutade sina studier i sfi år 2014.

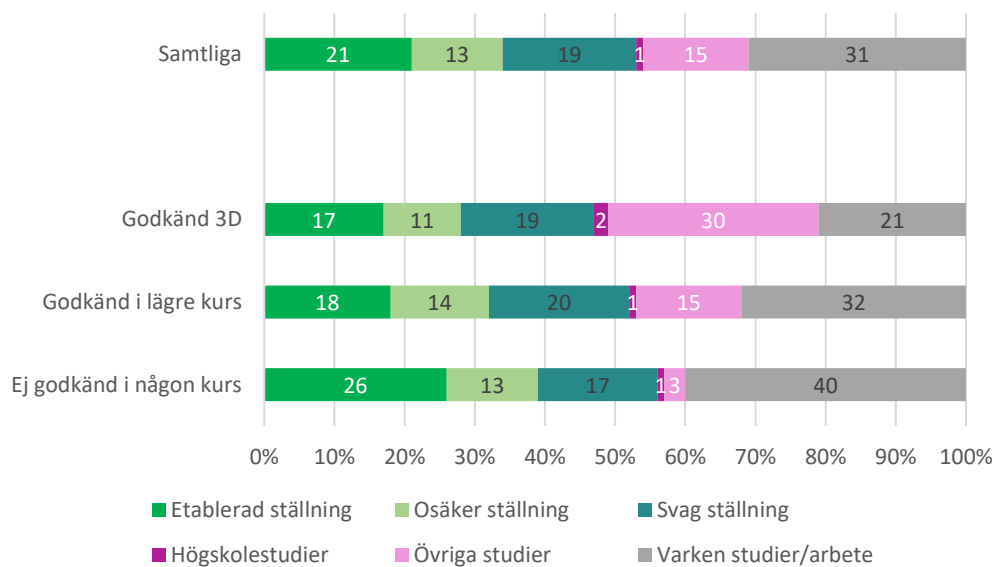
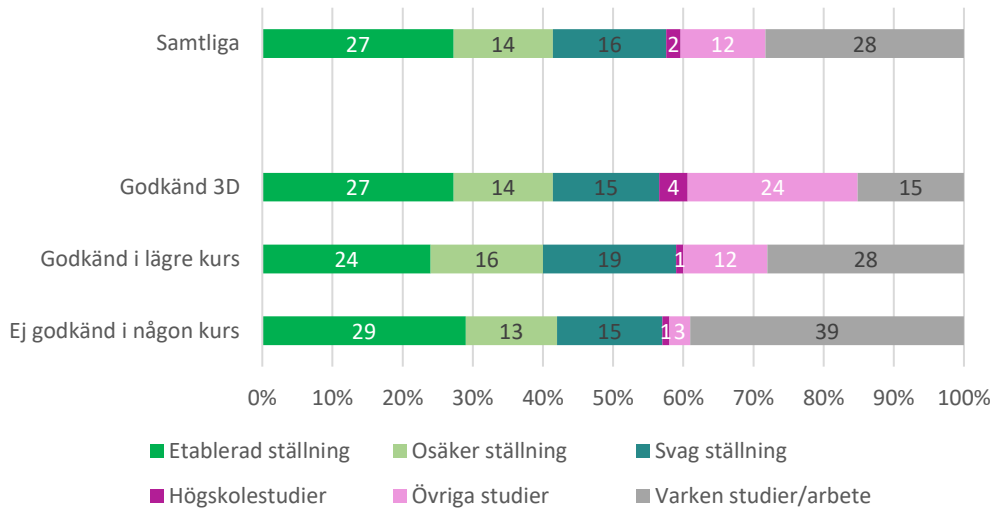

Diagram 10. Andel (procent) med olika etableringsstatus år 2016 för olika elevgrupper som avslutade sina studier i sfi år 2014.

Sysselsättning och studier

Ytterligare ett sätt att följa upp elevernas sysselsättning i vidare bemärkelse är att utgå från SCB:s mått över sysselsättningen i november månad, samt även räkna all förekomst av studier i SCB:s utbildningsregister. Gör vi detta uppgår andelen som är sysselsatta i november eller registrerat sig på någon utbildning under året efter avslutad utbildning till 68 procent sett till samtliga elever i sfi. Det visas i Tabell 3.

Att andelen som är sysselsatta är högre än andelen etablerade beror på att etableringsmättet är mycket ”strängare”. För att räknas som etablerad får eleven t.ex. inte ha haft en period av arbetslöshet under året. När det gäller fortsatta studier efter avslutad utbildning i sfi har 36 procent av eleverna registrerat sig eller bedrivit fortsatta studier. Elevgruppen som i störst utsträckning är sysselsatta eller studerar är elever med godkänt resultat på 3D vilket uppgår till 88 procent av eleverna. I denna elevgrupp är det 72 procent som antingen registrerat sig eller bedriver fortsatta studier efter sfi.

Tabell 3. Andel (procent) sysselsatta och studerande år 2015 av elever som avslutat sfi år 2014.

	Sysselsatt eller studerar	Sysselsatt	Studerar
Samtliga	68	46	36
Avslutat kurs 3D med godkänt resultat	88	45	72
Avslutat en lägre kurs med godkänt resultat	66	45	32
Ej avslutat någon kurs med godkänt resultat	54	48	9

Tabell 4 visar vilken typ av fortsatta studier eleverna bedriver året efter avslutade sfi-studier. För elever som avslutat sina studier på sfi är komvux på grundläggande eller gymnasial nivå den absolut vanligaste utbildningen att gå vidare till. Av samtliga elever är det 31 procent som påbörjat studier på komvux följt av 3 procent som registrerat sig på högskolan, 2 procent på folkhögskolornas långa utbildningar, 2 procent på Arbetsförmedlingens utbildningar samt mindre än 1 procent på yrkeshögskolan. Bland elever som avslutat 3D med godkänt resultat är det 67 procent som påbörjat studier på grundläggande eller gymnasial nivå på komvux.

Tabell 4. Andel (procent) av elever som bedriver studier i olika utbildningsformer år 2015

	Komvux på gy eller grund	Högskola	Folkhögskola	AF	Yrkes-högskola
Samtliga	31	3	2	2	0
Avslutat kurs 3D med godkänt resultat	67	4	1	3	1
Avslutat en lägre kurs med godkänt resultat	26	2	2	3	0
Ej avslutat någon kurs med godkänt resultat	4	4	1	1	0

Bilaga 1

Kategoriseringen av etableringsstatus sker enligt följande (inkomstgränser gäller för verksamhetsåret 2016):

Etablerad ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst på minst 191 800 kr, sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad 2016), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

Osäker ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst på minst 162 300 kr och upp till 191 800 kr. Vid inkomst av aktiv näringsverksamhet gäller ingen nedre inkomstgräns. Inte klassificerad som studerande. eller

Arbetsinkomst på minst 191 800 kr och under året förekomst av arbetslöshet (hel- eller deltid), arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller inte klassificerad som sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition. Inte klassificerad som studerande.

Svag ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst upp till 162 300 kr. Inte klassificerad som studerande. eller

Arbetsinkomst på minst 162 300 kr och under året förekomst av heltids-arbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar. Inte klassificerad som studerande.

Högskolestudier

Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen 2016 och erhållit någon form av studieersättning samma år (minst 2 000 kr under året). Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden.

Övriga studier

Erhållit någon form av studieersättning under aktuellt år (minst 2 000 kr under året). Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden eller högskolestuderande.

Utanför arbetsmarknaden

Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år. Inte klassificerad som studerande. Benämns som ”varken arbete eller studier” i denna PM.

Inkomstgränserna för åren 2012 - 2016 (kr)

	Lägre inkomstgräns	Högre inkomstgräns
2012	147 400	174 200
2013	151 300	178 900
2014	155 300	183 600
2015	158 300	187 100
2016	162 300	191 800

Bilaga 2

Tabell 5. Antalet avgångselever år 2014 som läst mot en yrkesinriktning inom vuxenutbildningen.

Inriktning	Totalt	Kvinnor (%)	Män (%)	Genomsnittlig ålder	Född Utomlands	Högst avslutad grund-Skola*
Samtliga inriktningar	19446	68	32	33	34%	29%
varav : "kort" inriktning	6933 (36%)	61	39		33%	
"lång" inriktning	12513 (64%)	71	29		35%	
Vård och omsorg, 400-799 vp	2316	83%	17%	33	33%	28%
Vård och omsorg, 800 vp el mer	7762	86%	14%	34	35%	28%
Barn och fritid, 400-799 vp	517	84%	16%	32	40%	29%
Barn och fritid, 800 vp el mer	1075	89%	11%	34	56%	29%
Fordon och transport, 400-799 vp	866	15%	85%	34	50%	32%
Fordon och transport, 800 vp el mer	576	17%	83%	30	34%	36%
Restaurang och livs, 400-799 vp	569	72%	28%	33	42%	34%
Restaurang och livs, 800 vp el mer	829	71%	29%	32	41%	28%
Handel och adm, 400-799 vp	1181	79%	21%	32	28%	21%
Handel och adm, 800 vp el mer	214	72%	28%	32	28%	38%
Bygg och anlägg, 400-799 vp	342	15%	85%	29	17%	34%
Bygg och anlägg, 800 vp el mer	575	14%	86%	28	19%	38%
El och energi, 400-799 vp	350	13%	87%	29	20%	34%
El och energi, 800 vp el mer	550	10%	90%	29	21%	25%
Industriteknisk, 400-799 vp	316	16%	84%	29	29%	34%
Industriteknisk, 800 vp el mer	244	17%	83%	29	27%	36%
VVS och fastighet, 400-799 vp	147	8%	92%	33	26%	31%
VVS och fastighet, 800 vp el mer	398	5%	95%	30	23%	33%
Hantverk, 400-799 vp	162	78%	22%	32	21%	27%
Hantverk, 800 vp el mer	242	79%	21%	31	34%	26%
Naturbruk, 400-799 vp	143	68%	32%	34	6%	27%
Naturbruk, 800 vp el mer	36	61%	39%	34	11%	31%
Hotell och turism, 400-799 vp	24	100%	0%	28	13%	25%
Hotell och turism, 800 vp el mer	12	92%	8%	29	42%	17%

*avser år 2011